

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 56.

Sreda, 13. julija 1932.

Leto VII.

Lausanska pogodba podpisana.

Ukinitev reparacij.

Dne 8. julija t. l. je lausanska konferenca sprejela in podpisala reparacijsko pogodbo, ki vsebuje naslednje določbe.

V politični izjavi pravi pogodba, da gre za novo ureditev sveta, po kateri naj se zbudi zaupanje med narodi ter doseže popolna sprava in sodelovanje. Pogodba prinaša popolno odpravo reparacij, oziroma njih konec, vendar pa še ne zadošča za popolno zadovoljstvo, ki mora biti gospodarsko in politično in se zato ponovno potrjuje obveznost, da se ne bodo nikdar uporabljali oboroženi pomočki. Po obsežnejšem pojasnilu vzroka in poteka konference sledi dogovor z Nemčijo o končni ureditvi reparacij, prehodne določbe, določbe o sodnih reparacijah, resolucija o srednji in vzhodni Evropi ter resolucija lausanskega gospodarskega odbora za pripravo velike svetovne gospodarske konference.

V pogodbi ni nič govora o pogojih Amerike, vendar bodo potrebna v zmislu te pogodbe še pogajanja z Ameriko, ki naj se prične jeseni. Zavezniške države tudi lausanskega sporazuma ne bodo ratificirale, preden se ne pogode z Zedinjenimi državami, ki naj bi medzavezniške dolgeve ukinile oziroma odpisale. Anglija je dolžnica Amerike in obenem upnica Francije in Italije, ki ne bo zahtevala plačila dolgov, ako jo Zedinjene države oprostijo nje obveznosti. Povoljna rešitev reparacijskega vprašanja in restavracija Evrope je torej bistveno odvisna od tega, če pogajanja z Zedinjenimi državami poteko ugodno. Evropske države, ki jim je Nemčija dolgovala reparacijske davke, ne bodo ratificirale pogodbe, dokler ne bodo urejeni vsi dolgovi. Če le ena država kasneje ne podpisuje lausanske pogodbe, stopi v veljavo zopet Youngov načrt. To jamstvo so države zahtevale, ker Amerika ni sodelovala na lausanski konferenci.

Po tej pogodbi od 1. julija t. l. ni več nobenih reparacij. V prvih treh letih mora Nemčija plačati samo še obveznost po Youngovem in Dawesovem načrtu za čas Hooverjevega moratorija v višini 150 milijonov mark, dalje ameriške terjatve okoli 145 milijonov, ameriške zasebne stroške 22 milijonov in obveznosti na podlagi belgijskega dogovora o markah v povprečni višini 22 milijonov. Upoštevati je pa treba, da se te vsote vštejejo v splošno vsoto treh milijard, ki ne bo vplačana v gotovih rokih, ampak po možnosti. Zadolžnice v ta namen se glase na 37 let. Likvidacija 3 milijard zlatih mark bo vodila baselska mednarodna banka za vojne dolgeve in obveznice se bodo emitirale le na kreditno sposobnost Nemčije, ki se ne sme vezati z jamstvom kake tuje države. Po odplačilu teh obveznosti bo vrnjena Nemčiji tudi zlata zaloga 65 milijonov mark, ki je bila naložena brezobrestno pri baselski banki za mednarodna plačila, kakor tudi obveznice nemških državnih železnic.

Zastopniki Jugoslavije pogodbe še niso podpisali, ker smatrajo, da jo je treba še preštudirati zaradi velike odgovornosti, ker pogodba nalaga državi občutno škodo, ne da bi prinašala kompenzacijo pri drugih dolgovih, ki jih ima država.

V zaključnem govoru je Macdonald poudaril pomen pogodbe kot prvi korak k miru in gospodarskemu

Na pomoč rudarjem v revirjih

Glad v revirjih.

Važna konferenca rudarjev v Trbovljah.

Delavska zbornica je na pobudo II. skupine in Zveze rudarjev Jugoslavije sklicala v četrtek, dne 7. t. m. v Delavskem domu v Trbovljah konferenco, na kateri se je razpravljalo o vprašanju zaposlitve in prehrane rudarskega delavstva.

Konference, kateri je predsedoval J. Golmajer kot zastopnik Delavske zbornice, so se udeležili vsi predstavniki strokovnih organizacij in načelniki II. skupine Rudarske zadruge.

Po izčrpnih poročilih o obupnem položaju, v katerega je došlo rudarsko delavstvo vsled vedno večjega praznovanja šihov, je konferenca sklenila soglasno, da naj Delavska zbornica izposluje pri g. banu čimprej sprejemnico za širšo deputacijo, kateri se priključijo vse interesne skupine, ki naj iznese te-le predloge:

1. Ker je konferenca ugotovila, je vzrok krizi v revirjih TPD predvsem v nepravilni razdelitvi konzuma premoga pri nabavah za državne železnice, se naproša g. bana, da takoj posreduje pri osrednji vladi, da se ta neenakost pri podeljevanju naročil na privatne in državne rudnike odpravi;

2. ker je delavstvo, zaposleno pri Trboveljski prem. družbi vsled dolgoletnega praznovanja šihov popolnoma obubožano in s sedanjim zaslužkom ne more kriti niti najnujnejših potreb več, se naproša g. bana, da posreduje pri osrednji vladi, da se vse rudarske revirje proglasi za pasivne kraje in preskrbi brezplačna živila za prehrano rudarjev in njih družin.

Pri poročilu o delovnih prilikah v revirjih TPD konferenca z vso ostrostjo obsoja priganjaški sistem, ki se s čimdalje večjim pritiskom izvaja nad rudarji. Konferenca prepriča sicer popolno pravo družbi, da zahteva storitev, a odločno pa obsoja postopanje družbe, ki na eni strani reducira delavstvo vsled pomanjkanja naročil, na drugi strani pa zahteva od še zaposlenih vedno večjo storitev, ki naj končno krije izpad produkcije vsled redukcij.

Istotako konferenca prav posebno priporoča ravnateljstvu rudnika Trbovlje, da v času praznovanja izmenjava rudarje, ki delajo na tkzv. odkopih z nizko plačo. Če že mora velik del delavstva vse šihite praznovati, je na vsak način krivično, da se enim nudi zaslužek, drugim pa ne.

Rudarske žene zahtevajo kruha.

Vsled obupnega položaja, v katerem se nahajajo rudarji rudnika Zagorje in Kisovec, so se v četrtek, dne 7. t. m., spontano zbrale rudarske žene pred občino v Zagorju in z vso odločnostjo in pametnim nastopom zahtevale dela in kruha. Izvolile so si svojo delegacijo, v imenu katere je posredoval pri županu in pri sreskemu načelniku član prehranjevalnega odbora, s. J. Arh.

Sklenilo se je, da se ima iz zaloge moke za prehrano brezposelnih takoj razdeliti večjo količino moke in koruznega zdroba med vse še zaposlene rudarje. Ko so uboge rudarske žene, med njimi nekatere, ki že nad teden dni niso užile nobene močnate hrane več, zaznale za ta sklep, so se zahvalile in mirno razšle.

Razorožitev ali ne?

Omejitev napadalnega orožja — prvi začetki. — Kemiška in bakteriološka vojna prepovedana.

V Ženevi se sedaj posvetujejo o načrtu o razorožitvi, ki naj se predloži razorožitveni konferenci. Angleški zunanji minister sir John Simon je prevzel posredovanje in se mu zdi, da soglašajo z načrtom večina delegatov. Zlasti je soglasje med delegati glede naslednjih predlogov:

Bodoča razorožitvena konvencija naj obsega določbe v varstvo civilnega prebivalstva pred napadi z zraka. Metanje bomb iz zrakoplovov se naj neomejeno ne prepove, marveč naj se le pogodbeno prostorno omeji. Za bombna zračna letala naj se določi teža praznega letala navzgor, pri čemer naj ostane meja nedoločena. Dovoljujejo naj se izjeme. Določiti se pa mora največje dopustno število celotne tonaže vojaških letal. Letala, ki presegajo določeno število ton, se morajo podrediti nekemu mednarodnemu režimu. Tanki s težo, ki se še določi, se morajo prepovedati in v določenem roku potem, ko stopi v veljavo razorožitvena konvencija, uničiti. Število in kaliber težke poljske artilerije se morajo omejiti. Kemiška in bakteriološka vojna ter podobna orožja,

kakor metalci ognja, naj se popolnoma prepovedo.

Iz tega poročila je razvidno, da je ideja razorožitve moralno zmogala. Ženevska konferenca, ki bo s temi sklepi zaključila sedanjo sejo, je bila moralno prisiljena, da je vsaj deloma konkretizirala problem razorožitve, o katerem je imela doslej samo lepe poveljevalne besede zanj.

Začetek je napravljen. Narodi, zlasti delavstvo, morajo smatrati to svojo zmago kot uvod borbe za splošno razorožitev in to borbo energično nadaljevati.

Priznanje Rusije?

Navezanje diplomatskih stikov med Zedinjenimi državami in Rusijo.

Pariški poročevalec »Daily Telegraph« je prejel iz Washingtona poročilo, da namerava ameriška vlada stopiti z Rusijo oficijozno v diplomatske odnose ter bo v ta namen poslala ameriškega opazovalca z diplomatskim značajem v Moskvo.

S to pogodbo pogajanja še niso zaključena, ipak je rezultat te konference moralni poraz kapitalističnega imperijalizma s tem, da je na mednarodni konferenci prvič kapituliral pred splošnim geslom: mir, razorožitev in sodelovanje.

Pred kongresom Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije.

Najavljena udeležba inozemskih delegatov.

Dne 15. in 16. avgusta t. l. se bo vršil v Ljubljani kongres Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije.

Dne 14. avgusta ob 17. uri bo na glavnem kolodvoru sprejem delegatov iz inozemstva.

Dne 15. avgusta ob 10. uri bo manifestacijski železničarski shod v veliki dvorani Uniona. Na shodu govore predsednik Internacionale s. Cramp, generalni tajnik ITF s. Nathans ter zastopniki inozemskih organizacij. Za tem bo referat o položaju železničarjev v Jugoslaviji.

Dne 15. avg. popoldne in 16. avgusta nadaljevanje kongresa z običajnim dnevnim redom v veliki dvorani Delavske zbornice.

Dne 15. avg. zvečer v gledališču predstava delavskega odra, in sicer »Hlapec Jernej in njegova pravica« za kongresne udeležence.

Kongres bo združen s proslavo 40 letnice obstoja razredne železničarske organizacije in 25 letnice neprekinjenega članstva 45 sodrugovčanov USZJ.

Doslej so prijavljeni sledeči inozemski delegati:

S. Cramp iz Londona, za angleško železničarsko organizacijo,
s. Hermann iz Berlina, za nemško železničarsko organizacijo,
s. Toman iz Dunaja, za avstrijsko železničarsko organizacijo,
s. Held iz Berna, za švicarsko železničarsko organizacijo,
s. Nathans iz Amsterdama, za internacionalno transportno federacijo,
s. Bidegaray iz Pariza, za francosko železničarsko organizacijo.

Po dopisu ITF iz Amsterdama se bo udeležil kongresa tudi zastopnik Japonske mornarske, dalje Argentinske strojevodske in Indijske železničarske organizacije.

Obstrukcija desnice v španski zbornici.

Reakcija se brani in napada.

Politični položaj na Španskem se je jako zaostrial zaradi sistematične obstrukcije desnice proti avtonomiji Katalonije. Tudi izvedbo agrarne reforme ovirajo konservativci. Vlada se zaradi tega trudi, da osnuje notno fronto vseh republikanskih strank. Desničarji so te dni pripravljali v samem Madridu revolucijo. — Klerikalizem in veleposest sta proti avtonomiji svobodomiselnih Katalonije in proti agrarni reformi, dasi imajo cerkev in plemstvo ogromna posestva in narod strada.

S kamenjem nad hitlerjevce. V

Manheimu pri Marburgu na Lani so hitlerjevci za prošli četrtek napovedali svoj shod, na katerega so se iz vse okolice pripeljale rujave srajce na tovornih avtomobilih. Domače prebivalstvo jih je pa pozdravilo s točo kamenja. Iz vsakega okna, raz vseh streh, izza vsakega plota je deževalo kamenje, tako da so bili hitlerjevci prisiljeni zopet poskakati v svoje avtomobile in se jadrno odpeljali. In še daleč ven iz mesta jih je zasledovalo kamenje. Policija je bila brez vsake moči, da bi jih ščitila. Krog 30 hitlerjevcev je bilo ranjenih. Če bi jim povsod prirejali take sprejeme, bi bilo Hitlerjeve gloriole kmalu konec.

V nedeljo vsi na Mrzlico!

K otvoritvi »Počitniškega doma« rudarskih otrok.

V nedeljo, dne 17. t. m., otvori sodrugi iz Trbovelj in iz Hrastnika zasilno kočo na svojem zemljišču vrh Mrzlice. Zasilno kočo so iz lastnih sredstev postavili in so ves potreben material, les, cement itd., zavedni sodrugi sami znosili na Mrzlico. Zemljišče, ki meri 27.000 kvadratnih metrov in ki je lepa travnata dolinica prav na vrhu Mrzlice, proti jugu odprta, na ostalih treh straneh pa obdana z visokim gozdom, so kupili že lansko leto, ko sta obstojali podružnici »Prijatelja prirode« v Trbovljah in Hrastniku. Ko je bil »Prijatelj prirode« razpuščen, so nekateri upali, da bodo dobili to lepo zemljišče v svoje roke. Previdni sodrugi pa so ga ohranili namenu, za katerega je bil kupljen, to je v prvi vrsti rudarskim in delavskim otrokom iz revirja, ki se bodo vsako poletje iz svojih sajastih dolin selili na vrh Mrzlice, da se navžijejo zraka in solca in veselja v prosti prirodi. Tudi »Prijatelj Prirode« se bo obnovil in poleg začasne kočice, ki je sedaj postavljena in ki bo kasneje služila za shrambo orodja in materiala, se bo dvignila velika kočica, namenjena delavskim otrokom. Da se bo to zgodilo, jamči zavednost, vztrajnost in požrtvovalnost Trboveljčanov in Hrastničanov, katerim bodo gotovo priskočili na pomoč tudi sodrugi iz Savinjske doline, iz Zagorja in iz cele Slovenije. — To tudi zaslužijo, ker njih delo na Mrzlici je sijajen vzgled požrtvovalnosti in solidarnosti. — Najlažji dostop na Mrzlico so iz Trbovelj, Hrastnika in iz Savinjske doline. Od povsod je daleč približno 2½ ure. Kdor misli v nedeljo napraviti izlet, naj poleti na Mrzlico. Od ljubljanske strani je najpripravnější vlak, ki odhaja iz Ljubljane zjutraj ob 5. uri 20 minut. Iz Maribora in Zagreba pa vlak, ki odhaja ob 5.32 iz Maribora in ob 5.45 iz Zagreba. Povratek proti Ljubljani z vlakom, ki odhaja ob 16.48 ali 20.22 z Zidanega mosta. Proti Mariboru in Zagrebu pa z vlakom, ki odhaja ob 19.35 iz Trbovelj. Na Mrzlici se bo sicer dobilo nekaj hrane, dobro pa je, da vzamete za vsak slučaj nekaj hrane s seboj, ker se dandanes ne gode več čudeži kakor na svetopisemski gori Tabor, ko se je cela množica nasitila z dvema ribama in petimi kruhi. Sicer bo pa na Mrzlici zbranih dovolj mladih žledčkov, ki imajo vedno najboljši tek. Na svidenje torej v nedeljo na Mrzlici! Naj bi se izpolnila želja trboveljskih in hrastniških otrok, da bi bilo lepo vreme!

Nesrečna žrtev denuncijantstva.

Obupani, iz službe odpuščen železničar se je vrgel pod vlak. — »Žena bo mogla uveljaviti svojo pravico na penzijo šele po smrti svojega moža«.

Dne 7. julija 1932 ob 5. uri zjutraj si je v obupu končal življenje odpuščen železničar Alojz Rap. Zapuščena žena in dva nepreskrbljena otroka v največji bedi. Padel je kot žrtev denuncijacije, ker ga je leta 1929 njemu podrejeni delavec Podlogar obremenil, da je agitiral najprej za komunistično stranko in nato pa za delavsko. Pri disciplinski preiskavi v Ljubljani je bil dne 16. maja 1929 popolnoma oproščen vsake krivde in kazni, zastopnik obtožbe pa se je pritožil na drugo instančno sodišče v Beogradu, ki razsoja brez vsake ustne razprave in brez prisotnosti obdolženca samo na podlagi aktov in to sodišče ga je obsodilo na najtežjo kazen **odpusta iz službe, brez pravice na pokojnino** po 22 letni železniški službi. Ker je vsakdo videl, da se mu je zgodila velika krivica, je USZJ podvzel vse korake in dosegel obnovo disciplinskega postopanja. Zopet se je razprava izvršila v Ljubljani in je bil s. Rap zopet popolnoma oproščen vsake krivde in kazni, ker se je dejansko ugotovilo, da je v prostem času agitiral za USZJ, nikakor pa ne za kako politično stranko. Zastopnik obtožbe se je ponovno pritožil na Beograd in s. Rap je bil drugič kazensko odpuščen, dasi je bil popolnoma nedolžen. Njegova žena je prosila za odmero penzije, ki jo je direkcija odklonila in Državni svet, kamor se je pritožila, pa je razsodil, da bo zamogla žena »svoje pravo ostvariti tek po njegovi smrti«.

Dve leti je s. Rap živel v največji bedi, navezan edino na podporo našega saveza. Iskal je pravice povsod, a je ni mogel najti. Delal je prošnje za pomilostitev, a brez uspeha. Beda v družini je bila vedno večja, po težkem iskanju je sicer dobil začasno mesto kot delavec v opekarni, je pa še vedno upal, da bodo merodajni faktorji, ki so bili prepričani o njegovi nedolžnosti, uradno podvzeli korake, da se sklep druge instančne

disciplinske komisije v Beogradu izpremeni in se ga zopet sprejme nazaj v službo.

Ko je dobil sedaj na eno zadnjih vlog zopet odklonilen odgovor, je obupal in si končal življenje s tem, da se je vrgel pod vlak.

S. Rapa ni več med nami, zapustil je ženo in dva nepreskrbljena otroka, ki se nahajajo v največji bedi. Naša dolžnost je, da se spomnimo preganjanega, a nedolžnega s. Rapa oddolžimo in da v tej bedi podpremo po naših najboljših močeh nedolžno družino.

Strokovna komisija za Slovenijo in z njo v zvezi »Ujedinjeni savez železničarjev« pozivata vse sodruge, da se spomnijo družine s prispevki, katere naj blagajniki s posebno čekovno položnico nemudoma odpošljejo najkasneje do 5. avgusta, da se izroči družini. Čekovno položnico prilagamo.

Počastimo spomin s. Rapa s tem, da podvojimo agitacijo za savez železničarjev, da ojačimo vrste razrednih organizacij, ker le na ta način bomo iztrebili gnusno denuncijantstvo ter preprečili vsako nadaljnjo žrtev, ki jo zamore denuncijantstvo povzročiti!

Vse organizirano delavstvo zagotavljamo, da centrala saveza, ki je doslej podvzela vse, da pridobi s. Rapa zadoščenje, da mu pribori pravico, ne bo mirovala preje, dokler ne privede zasluženemu plačilu vse one, ki so prizadeli Rapa krivico.

V boju za boljšo bodočnost je naš pokret doprinesel že mnogo žrtev, ki pa nas kot borce ne smejo oplahiti in zaustaviti v našem boju za pravice delavskega razreda.

Sodrug! Spomin s. Rapa nas kliče in poziva na odločno delo, zato kujmo in pripravljajmo se za bodočnost!

Slava spominu s. Rapa!

Manifestacija socijalnih demokratov v Eisenstadtu na Gradščanskem.

V odgovor na izzivanja nacionalnih socijalistov v nedeljo 3. t. m., pri katerih je prišlo med obema strankama do krvavih spopadov, so socijalni demokrati naslednjo nedeljo priredili protestno manifestacijo, ki se je poleg številnega občinstva udeležilo tudi 3000 uniformiranih schutzbundlerjev. Kot govorniki so nastopili socijalistični poslanci Speiser, dr. Deutsch in dr. Otto Bauer. Tudi topot so poskušali nasprotniki nekaj izzivati, pa so jih pošteno izkupili.

Lausanska konferenca in olajšava plačil nemških dolgov. S sklepom lausanske konference bo črtanih pri celotnih anuitetah po Youngovem načrtu nad 30 milijard mark (390 milijard dinarjev). — Nemškim kričarjem ta kapitalistični uspeh ni dovolj in celo v kapitalističnih in plemenskih krogih, iz katerih je baron Pápen kot kancler izšel, pravijo, da mož ni na mestu in da ga bo treba zamenjati. Gospod baron bo torej samo politična žrtev reakcionarnih sotovaršev.

Angelo Cerkvjenik:

ROSA.

(Povest.)

— Saj sem ti prav isto hotela povedati! Danes res ni več tista doba, ko bi mogli in smeli zavoljo sebe jokati in vzdihovati. Danes je bolj nego kdaj prej potrebno pozabiti in pozabljati nase, da se najde v družbi pravica do lastnega obstoja in poročstva, da bo obstoj zavarovan. Danes, v dobi, ko se je milijonom jok posušil od boleste gladi po trdi skorji in suhem kotičku, kjer bi zleknili svoje trudne ude, danes res ne smemo misliti nase in na svojo ljubezen, kakor da je to središče vsemirja...

— Rosa, o te tvoje besede!

— Če so ti nadležne, ne bom niti besedice več rekla!

— Ne razumeš me, Rosa! Dejstvo je takšno in kaj morem jaz storiti proti tem tako vztrajno zasledujočim me čuvstvom? Počutim se nasproti njim kakor ovca nasproti krdelu lačnih in izstradanih volkov. Vsi argumenti, vsi razlogi... o kako brez moči je vse to! Čuvstvo gospodarja in ni v moji moči, da bi ga predrugačil ali celo odstranil. Ne razumeš tega, Rosa?

— Ne, Bojo, tega ne bom nikdar

razumela, dokler bom verovala v človeški razum. Če bi bila še tako strašno in težko ranjena, moram spričo ran, ki so odprte na vsečloveškem telesu, po nekem zakonu neobhodne nujnosti pozabiti na svojo rano.

— Ne moreš me razumeti, Rosa!

Zaprta je utrujena oči. Rada bi bila tudi sama jokala. Ni hotela pred njim. Jok ji je okamenel globoko v srcu. Razumsko ni mogla dojeti Bojovega trpljenja zavoljo enega samega, zavoljo enega edinega človeka sredi morja bede in bolesti, čuvstveno pa je predobro razumela, zakaj živijo ljudje, ki jim je ljubezen največja potreba.

Dokler bo živel ljudski rod, vse dotlej bo ljubezen nerazrešljiva uganka, vse dotlej bo tisočero oblik, zakonov, določb, pravil poskušavalo urediti in ostro opredeliti življenjske elemente, ki so v zvezi z ljubeznijo in spolom, a nikdar, prav nikdar ne bo tega dosegla. Ljubezen in spol, najizrazitejša antipoda, bosta vedno hodila kakor ženin in nevesta, držala se bosta za roko in nikdar ne bosta dopustila ostre opredelitve, jasnega računa med seboj.

— Le redki — je šepetala — bodo umeli najti stezo, ki vodi med obe-

ma in ju ostro loči. Tisti redki pa ne bodo srečni, kajti družba, ki jih obdaja, te steze ne bo mogla nikdar videti.

Začela je dvomiti o splošno veljavni tezi, da je družina brezpogojni temelj organizacije človeške družbe, kajti nikakor ni mogla doumeti, zakaj se ta tako zvani temelj gradi na načelih individualizma, čisto grdega, surovega individualizma. Zazdelo se ji je nekaterikrat, da je zaslišala disonantni akord med stremljenjem in dejanskim stanjem.

Tukaj zakon, zgrajen na ekstremnem načelu o brezpogojni privatni lastnini moža in žene — tam pa jasna zavest, da nobena trajna organizacija ne more temeljiti na načelih zasebne lastnine? Že sama narava dejansko pobija nauk o absolutni zasebni lastnini: potres uniči ogromna mesta, bogate rodline izumirajo, čas zatira celo znamenja nekujaj mogočnih ljudstev... Nekdaj so imeli celo sužnje.

Danes so sužnji samo zakonci in delojemalci. Delavec je suženj, ker vsaj danes še mora biti suženj, zakonski mož in zakonska žena pa sta sužnja, ker sta — živali...

Kje je izhod?

Svobodna ljubezen?

Doma in po svetu.

Kako pa? Politizacija inteligence je kulturna potreba Slovenstva. Tako pravi v »Jutru« člankar g. Anton Lajovic in se sklicuje na predsednika čehoslovaške republike dr. T. G. Masaryka, ki pravi, da naša inteligenca (čehoslovaška seveda) ne sme zapasti v politični diletantizem, študirati pa mora politične in administrativne probleme. — Ta članek nas je zainteresiral, ker pozablja, da se na Čehoslovaškem rešujejo javni problemi, ki niso shema, ampak živ organizem — politični in gospodarski javno.

Otvoritev kočice avstrijskih »Prijateljev prirode« pod »Košutnikovim turmom«. Turistično društvo »Die Naturfreunde«, župa Koroška, je zgradilo pod »Košutnikovim turmom«, na koroški strani, onkraj Lubelja, dom »Prijateljev prirode«. Slovesna otvoritev bo v nedeljo, dne 17. julija t. l., ob 13. uri popoldne. Koroška župa je bila vedno v stikih z bivšimi »Prijatelji prirode« v Jugoslaviji. Na programu otvoritve je slavnostni govor od centralnega vodstva iz Dunaja, petje in godba, po otvoritvi prosta zabava. Iz novega doma gredo lepe ture na vse strani, lahke in težke, ter je za vse potrebe preskrbljeno. Društvo »Naturfreunde« nam je poslalo vabilo k otvoritvi. Avstrijski »Prijatelji prirode« odidejo na dan otvoritve korporativno iz Borovlj ob ¾9. uri dop. Dohod iz Borovlj 3½ do 4 ure. Priporočamo vsem prijateljem prirode, da se udeležijo slavnosti. Prestop čez mejo je dovoljen članom planinskih društev, ki imajo potrdilo policije ali pa potni list.

Sodba proti mariborskim »upornikom« izvršena. Bivši podporočnik Dragoljub Ašanasković je bil dne 9. t. m. v zmislu sodbe beograjskega višjega vojaškega sodišča ob 4. uri zjutraj ustreljen. Ostali obsojenci so pa bili izročeni policijski upravi, da jih je odgnala v požarevsko kaznilnico, kjer bodo obsedeli prisojeno jim kazen.

Kobilice delajo po Bački in Banatu ogromno škodo. Sicer se pojavljajo vsako leto v večjih ali manjših množinah, vendar toliko, kakor letos, jih ne pomnijo najstarejši ljudje. Celi okraji so kakor pokošeni in do golega požgani. Niti bilke žita ni videti na vseh prostranih poljih. Škoda znaša milijone. Tudi v Hercegovini so se ponekod pojavile kobilice, ki jih kakor oblake zanaša veter iz drugih krajev.

Zborovanje stanovanjskih najemnikov v Beogradu. V Beogradu se je vršil v nedeljo velik shod stanovanjskih najemnikov. Na shodu je bilo ugotovljeno, da je pariteta sta-

Svobodna ljubezen — saj ljubezen ne more biti nesvobodna.

Svobodno izživiljanje spolnosti?

Bodi, če ne more biti drugače! Zakaj bi se prestrašila poslednjih konsekvenc? Zavoljo higijene? Danes, ko je zakon bolj zrahljan, nego kdaj prej, je nevarnost obolenj manjša, nego je bila... Znanost in zakon ne moreta vendar imeti nič skupnega!

Današnji zakon... ženska je služkinja... ženska se prodaja.

In ženska se ne bi smela več prodajati!

Zazdelo se ji je, da je stopila na severni pol in z orjaškim glasom vprašala vse sestre in brate na obeh straneh zemeljske oble:

Bratje in sestre, koliko vas je, ki se niste prodali? Koliko vas je, ki ste se udali brezpogojno in samo ljubezni ali vsaj elementarni sili spolne strasti? Koliko vas je, ki niste služkinje, dekle v najgršem pomenu te besede? Koliko vas je, ki ste — matere?

Onemela je.

Mati, o mati! Samo zato ne razumem veličine zakona, ker najbrže nikoli ne bom mati...

— Še pički imajo gnezda...

— Kdo je to rekel, sestre?

novanskih najemnin prekoračila za 130 odstotkov najemnine v letu 1914. Zlasti javni nameščenci plačujejo dve tretjini svojih mesečnih prejemkov za stanovanje. Nad 90 odstotkov šolske mladine je tuberkulozne zaradi nehigienjskih razmer. V resoluciji se zahteva minimalno 30 odst. znižanje najemnin in pomoč proti kričečim nehigienjskim razmeram.

Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je imelo v četrtek, dne 7. t. m., svojo plenarno sejo, na kateri je sklepalo na podlagi poročila generalnega ravnatelja Milana Glaserja o položaju in reformah socialnega zavarovanja. Ukrepi se tičejo zvišanja neugodnega prispevka, redukcij nameščencev, izvedbe najširše samostojnosti okrožnih uradov. Prispevek za bolniško zavarovanje se še ne zviša za okrožne urade, ki so pasivni, pač pa se bo to vprašanje rešilo, ko bo z novo izpremenjen sedanji zakon, s čimer se znižajo nekatere dajatve. Tako se bo na primer zobne dajatve za VI. in XII. mezdni razred plačevalo s 50%, do čim pa I. do VI. razred s 25 odst. Za neugodno panogo se izpremeni dosedanje kapitalno kritje v dokladno kritje ali sistem odmere. Ravnateljstvo je tudi sklenilo, da se sme v slučaju bolezni podaljšati podporna doba od 26 na 52 tednov (pri čemer se bo urad najbrže moral ozirati na dobo članstva in socialne razmere). Izvoljen je bil tudi poseben odbor, ki izdelal osnutek statuta za reformo socialnega zavarovanja. Govorilo se je na seji tudi o zdravniški službi in službeni pragmatiki nameščencev.

Vsesokolski zlet v Pragi. Prejšnji teden se je vršil v Pragi vsesokolski zlet, ki so se ga razen čehoslovaškega sokolstva udeležili tudi jugoslovanski, poljski in ruski emigrantski Sokoli. Sokolstvo kljub istemu imenu idejno ni enotno. Poljski Sokoli na primer so bolj pobožni in so na zlet pripeljali tudi svojega duhovnika, ki jim je vsako jutro bral mašo. Spominjajo bolj na bivše Orle. Čehoslovaški Sokoli temelje idejno na naukih Tyrša, ki je svoje ideje deloma prevzel od romantično nacionalističnega pokreta, ki je nastal v Nemčiji po napoleonskih vojskah, deloma pa od francoske revolucije, ki je strla fevdalizem in je v Evropi visoko dvignila demokratično in svobodoljubno misel o svobodi, enakosti in bratstvu. Tem idejam so čehoslovaški Sokoli ostali v bistvu zvesti, kar je tudi ta zlet dokazal. Odločno odklanjajo vsak fašizem ali slične ideje in čuvajo svojo nezavisnost in demokratično organizacijo tudi napram državi. Socialistično delavstvo na Češkem ima svoje lastne delavske telovadne enote, ki po številu in po kakovosti nič ne zaostajajo za Sokolom, seveda tako sijajnih zletov ne morejo prirediti kakor Sokol, ki ima vso podporo države in bogatega meščanstva. Jugoslovanski Sokoli so na zletu pri telovadnih tekmah za sokolsko prvenstvo bolj slabo odrezali. Jugoslovanski telovadni šampijoni so namreč odrekli sodelovanje iz užaljenosti, ker sokolska zveza ni dala na razpolago denarnih sredstev za njih udeležbo na letošnji ameriški olimpijadi. Ker so pa šampijoni tudi Sokoli, se bodo verjetno že poravnali. — Če pa jugoslovanski Sokoli že niso imeli znatnih uspehov v telovadbi, so lahko od čeških Sokolov vsaj moralno in idejno kaj profitirali.

Vse naročnike »Svobode«, ki so 7. številki prejeli napačno vezano, pozivamo, da jo pošljejo na podpisano upravo. One naročnike, ki pa pomotoma sploh niso prejeli te številke, pa prosimo, da jo reklamirajo. Oboji bodo potem prejeli v redu 7. številko. Obenem prosimo vse prizadete, naj oprostite tej napaki, ki je uprava ni zakrivila. — Uprava »Svobode«, Ljubljana, poštni predal 290.

Avtobus se je prevrnil. Na poti iz Krapinskih toplic proti Ptujju se je polno zasedeni avtobus Franca Simoniča na nekem ovinku prekucnil. 23 oseb je bilo pri tem lažje ranjenih, 7 pa težje. 8 potnikov so morali prepeljati v ptujsko bolnico.

Največje delo v slovenskem proletarskem založništvu je brez dvoma

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Učenci oz. vajenci.

5. Razveza pogodbe ob konkurzu in spremembi obrtnika.

Če uvede sodišče nad premoženjem imetnika obrta konkurz, ali če nastane v osebi imetnika obrta izprememba, t. j. obrtnik proda delavnico drugemu, sme učenec, konkurzni upravitelj ali novi imetnik obrta, pogodbo razvezati s 14dnevno odpovedjo, toda le tekom 4 tednov po uvedbi stečaja, ali od dne, ko je prevzel obrt novi lastnik. Po preteku 4 tednov odpoved ni več mogoča.

Odškodnina za razvezo učnega razmerja.

Službodavec ne more zahtevati odškodnine za prenehanje in razvezo učnega razmerja. Pač pa mora plačati odškodnino polnoletni učenec, če je sam zakrivil razvezo učne pogodbe. Izjemoma mora povrniti odškodnino tudi zakoniti zastopnik učenca, če je on zakrivil prekinitve razmerja.

Učenec pa sme zahtevati odškodnino od službodavca: če je moral prekiniti učno pogodbo, ker mu je službodavec kratil ali pridrževal plačo (v 2. in 3. letu), ali ga sicer oškodoval pri dohodkih in kršil druge bistvene določbe pogodbe, če ga je skušal službodavec, njegov zastopnik ali člani njihovih rodbin zavesti v protizakonita ali nemoralna dejanja, ali se pregrešili zoper učenca z žaljivijo morale ali časti, ali niso hoteli štiti učenca pred takim postopanjem; če pride službodavec v konkurz, ali ga več kot 2 meseca ni bilo na delo in v poslu ni imel namestnika; v slučaju stečaja lahko zahteva učenec odškodnino, če

je zakrivil obrtnik lažno bankrotstvo; končno mora dati obrtnik učenca odškodnino, če je prenehalo učno razmerje radi tega, ker je bil službodavec nemaren v izpolnjevanju svojih dolžnosti, ali je z učenecem trajno surovo ravnal.

Odškodnina mora odgovarjati imovinskemu stanju lastnika obrta, ali učenca in škodi, ki je nastala z razvezo pogodbe.

Zastaranje odškodnine med učenecem in službodavcem.

Ta pravica do odškodnine pa zastara v teku 6 mesecev po prenehanju učnega razmerja, t. j. učenec ali službodavec mora pred potekom 6 mesecev odškodnino uveljavljati s tožbo pred razsodiščem, oziroma rednim sodiščem, dokler ne bo razsodišča. Sam opomin ne zadošča.

Predčasna razveza učne pogodbe in nova zaposlitev.

Če se je učno razmerje razvezalo predčasno brez učenčeve krivde, mora pristojna prisilna združba, kjer se je sklenila pogodba in registrirala, skrbeti, da se učenje nadaljuje pri drugem službodavcu, če to zahteva učenec, ali njegov zastopnik.

Praktično bo seve to določilo dostikrat težko izvesti, ker nikjer ni določeno, da bi se lahko kakega obrtnika prisililo, sprejeti učenca, ki bi mu ga na ta način dodelila združba. Tudi zakon ne predpisuje kazni za združbo, ki bi tega ne hotela izvršiti, ali obrtnika, če vajenca ne bi hotel sprejeti. Prenehanje ali razvezo pogodbe je treba takoj prijaviti prisilni združbi ali občini, kjer se je pogodba sklenila. Če pa ima učenec varuha, mora biti obveščena tudi varstvena oblast.

Kaj bi se zgodilo svetopisemskemu Kristusu, če bi danes prišel na svet.

Lloyd Georges, pravijo, je imel te dni v Londonu pridigo, v kateri je razlagal, kaj bi se zgodilo Kristusu, če bi danes prišel na zemljo. Našel bi duha sovražstva in nezaupanje ne med drugoverci, marveč med samimi krščanskimi narodi. Če bi bil rojen v današnji dobi, je rekel Lloyd Georges, se mu ne bi posrečilo, da bi ušel Herodu, marveč bi morali starši najprej zaprositi za potni list, in na meji druge države bi jih ustavili in ne bi jih pustili v svojo deželo, ker so inozemski delavci, neozelenjeni in vlada med delavci njegovega očeta Jožefa nezaposlenost, ter žena nima dovolj denarja, da bi dokazala, da se more vzdrževati s svojimi sredstvi. To je novo bratstvo, ki je ustvarjeno med narodi po dvatisoč letih kristjanstva.

Marxov »Kapital«, ki ga izda konzorcij »Svobode« v Ljubljani za ceno Din 50.—, do čim stane nemška izdaja nad Din 100.—. To požrtvovalnost »Svobode« bodo gotovo nagradili zavedni delavci s tem, da se bodo vsi naročili na to osnovno delo naše dobe.

Profitalijanske demonstracije v Sofiji. V petek se je vršil v palači italijanskega poslaništva v Sofiji ples na čast italijanskim mornariškim častnikom. Pred palačo se je pa zbrala velika množica občinstva, ki je demonstrirala proti fašizmu in skušala vdreti v palačo. Šele ojačeni policiji se je posrečilo demonstrante pregnati in več njih aretirati.

Sedem mesecev zapora so prisodili v Budimpešti socialističnemu uredniku Francu Knittelhoferju, starem in zmernemu strokovničarju, ker je v svojem listu kritiziral nizke plače stavbinskih delavcev.

Spopad v Gössu. Na kolodvoru v Gössu p. Leobnu se je v nedeljo zbralo več sto nacionalnih socialistov, da demonstrativno pozdravijo s »Heil«-klici svoje dunajske tovariše, ki so se vozili skozi na Koroško. Na kolodvoru je pa prišlo tudi 200 socialnih demokratov, ki so sprejeli nasprotniški vlak s »fuj«-klici. Razvil se je med obema strankama ljut pretep, v katerem sta bila dva socialistična železničarja in trije heimwehrovci težko ranjeni.

326 milijonarjev štejejo na Čehoslovaškem. Koliko je pa takih, ki nimajo niti toliko, da bi si kupili eno zemljo, o tem pa statistika molči.

Na smrt so bili obsojeni v Novogrodeku na Poljskem štirje komunisti, obtoženi špijonaže v korist

Sovjetski uniji. Smrtna obsodba se je koj drugi dan izvršila.

Samo tri milijarde mark bodo plačali Nemci na naslov reparacij v obliki bonov na petnajst let. Po Joungovem načrtu bi pa bili morali plačevati do leta 1988 ogromno vsoto 114 milijard zlatih mark. Velesile so pristale na ta aranžman v upanju, da bo Amerika nato pristala na črtanje vojnih dolgov.

Bavarci proti hitlerjancem. Naval prostovoljcev na tajništva bavarške kmečke zveze je že prve dni po razglasu tako velik, da je število prijavljenih prostovoljcev že sedaj daleč presežilo število Hitlerjevih napadalnih čet.

Barikade v Belgiji. V rudarskem revirju pri Lüttichu je izbruhnila rudarska stavka. Stavkujoči so porazali telefonske žice in električne kablje, tako da je celi okraj v temi. Policija, ki je hotela intervenirati, je bila sprejeta s streljanjem in je bila prisiljena sama uporabiti orožje. Razvila se je pravcata poulična bitka. Policiji so prišle na pomoč vojaške čete s tanki. Ubit je bil en delavec, 5 policajev in 9 delavcev pa ranjenih. Stavkujoči so zažgali nekemu rudniškemu ravnatelju hišo in niso pustili gasilec, da bi gasili. Strokovne in politične delavske organizacije so sklenile v rudarskem revirju proglasiti za pondeljek 11. t. m. generalni štrajk. Vlada je poslala v Chorleroi, kjer so stavkujoči zgradili barikade, močne vojaške čete z oklopnim avtomobilom. Dva kolesarska polka, ki bi morala biti te dni odpuščena in poslana domov, so obdržali v službi in ju poslali v štrajkujoči okraj na pomoč žandarmeriji.

Sovjeti so zelo razburjeni, ker Anglija vedno bolj razširja in utrjuje svoj vpliv v Tibetu, v osrčju Azije. Dolže Anglijo, da sporazumno z Japonsko zasleduje politiko izoliranja Sovjetov v Aziji, proti kateremu bo sovjetska vlada prisiljena podvzeti gotove mere. Rezultat tega je tudi posebna pogodba med Sovjetsko unijo in Kitajci, ki se je sklenila zadnje dni. Ravnotako razširjajo Sovjeti svoj vpliv na kitajski Turkestan, ki ga hočejo v slučaju, da si Anglija prisvoji Tibet, zasesti.

Železniška katastrofa. Med postajama Polatli in Beylik blizu Ankare v Turčiji je osebni vlak s 13 vagoni padel s tira. 19 potnikov je mrtvih, 17 pa težko ranjenih.

Nov prekosvetovni polet sta podvzela Američana Griffin in Mattern. Atlantski ocean sta preletela v 11 urah. Iz Berlina sta nato startala za Moskvo, kjer so ju pa zaman pričakovali in se še sedaj ne ve, kje sta ostala. Ali se jima je pripetila kaka nesreča, ali sta izgubila smer v meglovitem obnebu.

Strokovno organiziranemu delavstvu v Mariboru.

Pozdravimo avstrijske delavske sportnike.

Podpisani Medstrokovni odbor (Strokovna komisija) pozivlja vse organizirane delavce in nameščence, da se udeležijo **oficijelnega sprejema sodrugov-sportnikov iz Voitsberga**, ki se bo vršil v soboto, dne 16. t. m., ob 20. uri pri »Gambrinu« v Mariboru, kakor tudi nogometnih tekem, ki se bodo vršile v Ljudskem vrtu v soboto ob pol 18. in v nedeljo ob pol 15. uri. — Družnost!

Medstrokovni odbor
(Strokovna komisija)

Maribor.

Mariborski teden. V času od 6. do 14. avgusta t. l. se bo vršil pod pokroviteljstvom mestne občine mariborski teden. Na sporedu bo poleg raznih zabavnih in športnih prireditvev, ki se bodo vršile v mestu in na »Mariborskem otoku«, tudi uprizoritev komične opere »Prodana nevesta«, in sicer v našem mestu prvič na prostem na Trgu Svobode. Kakor se zagotavlja, bodo baje pri uprizoritvi opere nastopili prvovrstni solisti, zato bo ta točka gotovo najbolj privlačna od vsega programa. V raznih drugih mestih, zlasti pa v inozemstvu, prirejajo slične prireditve vsako leto, ki so se doslej v velemezstih zelo dobro obnesle. Domnevamo sicer, da je naše mesto nekoliko premajhno za tako velikopotezno zasnovane prireditve, ker je to vezano z ogromnimi stroški. Zasnovana prireditvev je pa gotovo izvedljiva, če se bo izvršila s pomočjo mestne občine, ki bo v slučaju potrebe morala kriti tudi event. primanjkljaj.

Deložiran delavec odložil dva otroka v županovi pisarni. Minulo soboto dopolne so magistratni uslužbenci našli v pisarni g. župana, ki se sedaj nahaja na dopustu, dva otročka. Kakor so pozneje dognali, je otroka odložil v pisarni deložirani delavec Malek, ki že več tednov prebiva na prostem pod obokom dravskega mostu pod Veliko kavarno. Otroka, od katerih je eden star pol drugo leto, drugi pa šele komaj nekaj mesecev, sta v županovi pisarni krčevito jokala; ko se je uslužbencem, zlasti uradnicam, posrečilo jih potolažiti, so ju začasno oddali v mladinski dom. Ostale člane deložirane družine pa so minuli pondeljek spravili v znano mestno barako, v ulici Kraljeviča Marka.

Kaj bi bilo priporočati? Da bi se n. pr. vnesla v spored mariborskega tedna posebna točka »Ogled mestne barake za deložirance v ulici Kraljeviča Marka.« Tuje goste bi ogled te barake gotovo presenetil in bi lahko ob tej priliki vzbujali spomine, da so pred leti videli zasilne barake za deložirance tudi v raznih drugih krajih. Toda le redkokje bi mogli najti taka zasilna stanovanja, kjer čestokrat prebiva okrog 20 družin, ne da bi posamezne družine imele vsaj ograjen kos prostora. S tako socialno znamenitostjo iz dobe 20. stoletja se menda more ponašati še samo naš Maribor.

Jezuiti se bodo kmalu vselili v svojo hišo. Te dni so pričeli prenavljati hišo, last jezuitov v Jadranski ul. pri Magdalenskem parku. V novo renovirano hišo se bodo očitno v kratkem vselili — iz Španije izgnani jezuiti, medtem ko so se dosedanja najemniki, domačini, morali izseliti.

Delavski sportniki iz Voitsberga bodo prihodnje nedeljo gostovali v Mariboru. Sodrugiše in sodrugiše pri-skrbite si pravočasno vstopnice ter pridite polnoštevilno k prireditvam SK Svobode.

SK Svoboda. Vsi sodrugiše in sodrugiše, ki imajo v predprodaji vstopnice za tekmo »Voitsberg« in »Svoboda«, morajo obračunati iste v petek, dne 15. t. m., ob 20. uri v tajništvu SK »Svobode«.

Pripravljalni odbor »Društva za proučevanje in zatiranje raka«, pododbor Maribor, sklicuje za dne 13. 7. t. l. ob 18. uri ustanovni občni zbor

v mestni posvetovalnici. Vabijo se vsi oni, ki jim je na srcu blagor ljudstva, da se v čim večjem številu udeležijo občnega zbora, na katerem se bo konstituiral odbor in določil smernice delovanja. Za pripravljali odbor, sreski načelnik: **Makar.**

Zgled iz praktičnega življenja.

Hvaležnost tovarne Apold na Zgorjem Štajerskem.

Ne maramo, da bi kdo trdil, da obrekujejo in hujskamo proti našim domačim fabrikantom, zato navajamo zgled iz Avstrije, ki prav jasno dokazuje, kako spoštuje podjetnik solidarizem, ki ga zagovarjajo tudi naši »narodni« in »krščanski« agitatorji. Ta zgled jasno kaže, koliko so škodovale te rumene organizacije delavstvu v donaviških tovarnah, kjer so vzgajali klečeplazstvo, denuncijantstvo in spravili delavstvo tako ob vse pravice, kar samo potrjuje, kako velika neumnost ali pa sleparija je vsaj ta solidarizem med podjetniki in delavci, ki ga zagovarjajo.

Sami ti zapeljivci so bili prav te dni priča, kako ravna podjetje v zmislu hvalisanega solidarizma s starim zaslužnim možem delavcem.

59 let je delal v enem obratu. Priden je bil. Zaposlen je bil v plavžu Donawitzu ob razmeroma majhni plači. Vse svoje življenje je delal za isto podjetje. Ali ne bi bilo v zmislu solidarizma, če bi tovarna to upoštevala?

Nedavno je opravil zadnje delo in ko je šel domov, mu je podal obratovodja roko in mu voščil srečni in zadovoljni večer življenja. Ali ni to genljivo? Ko je prišel po obračun, je vodstvo obljubilo veteranu dela, da sme ostati s svojo ženo v tovarniškem stanovanju in da bo dobival tudi premog brezplačno. Par tednov kasneje pa je vodstvo obvestilo starčka, da bo dobival brezplačni premog samo še tri mesece. Mož z ženo z majhno rento ne more živeti. Vsaj poznamo te tovarniške rente. Siromak je nato gospode v Donawitzu opozoril na obljubo, pa so mu povedali, da je generalna direkcija to dajatev zanj ustavila. Obratovod-

ja je pri stvari popolnoma nedolžen. Obratovodja je morda težko odrekel dajatev starčku, lahko pa je bil tudi le izgovor.

Solidarizem v besedah, ko pa nekaj velja, če je zanj tudi morala, ga ni več.

Hrastnik.

Za utrditev rimske postojanke. Nam delavcem je še vsem dobro v spominu, da je delavstvo kompaktno zapustilo tovarniško kuhinjo v steklarni, ker je uprava hotela zvišati ceno prehrani za Din 5. Pozneje se je pogajala naša podružnica Splošne delavske zveze z g. Abelom radi prevzema kuhinje. Pogajanja so potekala ugodno. Za stvar je pa izvedel tudi g. P. in je iz lastne inicijative rekel, da bo posredoval za pomoč pri Delavski zbornici v Ljubljani. Toda prišlo je drugače. O stvari so zvedeli duhovni gospod Žaler in nekega dne smo ga videli v spremstvu treh nun vstopiti v pisarno g. Abela. Kako je potekel razgovor med g. Abelom, nunami in Žalerjem, ne vemo. Vsekakor je moral biti g. Abel zelo zadovoljen, ker se je kljub svoji obljubi, katero je dal naši organizaciji, odločil izročiti kuhinjo nunam. Med delavstvom vlada radi tega upravičeno negotovanje. Nune pa se izgovarjajo, da so bile poslane od g. Žalerja in g. P. Tako je torej g. P. izvršil svojo intervencijo.

Nune pa niso bile poslane v Hrastnik samo radi kuhinje, ampak tudi iz razloga, da utro pot katoliški akciji. Osnovale so nekakšno diletantsko in pevsko sekcijo za otroke. Čeprav same otrok ne marajo in so se odrekle materinstvu, zato pa jih tembolj mikajo otroci delavskih staršev, katere bi rade vzgojile za bojevnike Rima. Še vedno pa se najdejo ljudje, ki puste vzgajati svojo deco nunam. Mi jim priporočamo, da naj si prečitajo članek v zadnji številki mesečnika »Svobode« (str. 248) »Poglobitev izobraževalnega dela«. (Potem pa naj se zopet udarijo na svoja zavedna prsa.) — Zanimivo je, da so nas zavedne delavce nepoznani ljudje denuncirali tukajšnjim orožnikom, da mi na izletih učimo otroke brezverstva in ne vemo, kaj še vsega. (Kakor da bi kje bilo napisano, da jih moramo učiti molitvic in jih vzgajati v duhu

klerikalizma.) Orožniki so nato zaslíševali otroke v šoli, izvedeli so pa, da se naši otroci na izletih predvsem uče uporabljati žlico. Če kakšen krščanski boljševik misli, da nam bo na tak način odtujil otroke, se moti. Ako prilizovanje ne pomaga, potem tudi to ne bo rodilo zaželjenega uspeha. Se razumemo, hinavci v Gospodu!

Sv. Lovrenc na Pohorju

Čase, ki jih preživlja tukajšnje lesno delavstvo, je prištevati nedvomno med najbolj kritične. Pozimi so upali ti reveži na izboljšanje, razmere so se pa z nastopom poletja (ko se navadno odvarja delo) še bolj poslabšale. Pri lesni industriji tvrdke Lešnik je sicer uveden sedaj 10 urni delavnik. Najhujši udarec, ki je zadel delavstvo, je redukcija urne mezdre, ki jo je podjetje znižalo na 2 Din, ozir. Din 1.75, v času, ko se v obratu dela s polno paro. Družine teh delavcev morajo stradati na korist podjetnika, ker zaslužek delavca-očeta ne znaša več niti Din 100 na teden.

Imamo pa v okolici še slabše slučaje: tako n. pr. je izplačal nek podjetnik na račun dela svojim delavcem po celih Din 2 na teden. To mora spraviti tudi najbolj mirnega delavca iz ravnotežja.

Te nezdrave razmere pa tudi ne ostajajo brez učinka. Kajti delavci so se začeli dramiti iz sanj. Lesni delavci se že organizirajo in se pridružiti sobojevnikom za boj proti iz-

koriščenju. Malo kasno je sicer, pa bo vsaj potem zato organizacija tem trdnejša.

Razno.

Kotel je eksplodiral na nekem izletniškem parniku na Sprevi. Blizu Charlotenburga na Sprevi se je nek polno zaseden izletniški parnik v nedeljo pripeljal, da odrine po reki na zabavno vožnjo. V hipu, ko je bilo dano znamenje za odhod, je zadonela iz osrčja ladje strašna eksplozija, ki je vrgla visoko v zrak razne raztrgane predmete in ljudi. V trenutku je bila cela ladja zagrnjena v velik oblak pare. Mnogo izletnikov je popadalo ali poskakalo z ladje v reko, vendar so bili rešeni. Med ostalimi je bilo petnajst oseb lažje, 23 pa težko ranjenih. Kurjač je bil ubit, njegov pomagač se pa še bori s smrtjo. Vsi ranjenci so zadobili strašne opekline s paro. Kotel je bil le pred 4 tedni preizkušen.

Francoska podmornica se je potopila. Nova francoska podmornica »Promethee« je 7. t. m. napravila poskusno vožnjo. 15 milj severovzhodno od Cherbourga, v bližini rta Lewy, se je pa iz neznanih vzrokov potopila. Na njej se je nahajalo poleg 50 mož posadke še 20 zastopnikov orožne tvrdke Schneider-Creuzot, ki je podmornico izdelala. Samo 8 osebam se je posrečilo rešiti, 64 oseb se je pa s podmornico pogreznilo na 55 metrov globoka dna. Poskusi, da bi se vpostavil s potopljenimi telefonski stik, so se ponesrečili. Ker je imelo možstvo samo za 36 ur kisika s seboj, so se gotovo že vsi zadušili. Tudi še ni bila podmornica popolnoma opremljena, manjkali so še periskopi in na njih mestih so se nahajale še odprte luknje, skozi katere je lahko voda vdrila v notranjost. To da sklenati na veliko lahkomišelnost poveljstva, ki je pustilo podmornico v takem stanju manevrirati. V času razorožitvenih konferenc se take vesti čudno slišijo.

Izumitelj aparata za britje umrl. Na svoji farmi v Kaliforniji je v starosti 77 let umrl večkratni milijonar Gilette, izumitelj aparata za britje.

Kongres Jug. soc. zveze v Milwaukee-u.

Chicago, v juniju 1932.

Od 28. do 30. maja t. l. je imela Jugoslovanska socialistična zveza (J. S. Z.) v Združenih državah svoj deveti redni zbor v Milwaukeeju, Wis. To je bil prvi zbor jugoslovanskih socialistov, ki so ga pozdravili zastopniki mesta in občine, kjer so zborovali. Tak pozdrav je sicer formalnost, vendar to pot je bila to prijetna formalnost: Saj je Milwaukee vendar od socialistov že 15 let upravljano mesto in socialistična uprava je naše socialiste sprejela kot svoje sodruge in brate s tako iskrenostjo in generoznostjo, da ne bodo delegatje tega nikdar pozabili.

Na stolpu mestne hiše je delegate pozdravil ogromen napis iz električnih žarnic: WELCOME JUGOSLAV FEDERATION! (Dobrodošla jugoslovanska zveza!) Ob otvoritvi kongresa je pozdravil v South Side Turn dvorani zborovalce zastopnik župana s. Hoana, njegov tajnik, ki je pozdravil kot delavec delavce. Pri banketu, ki ga je mesto priredilo v čast gostom in je bil prav sijajen (saj so nas zabavali moški zbor »Naprej« v celoti in s solisti, potem Hegjiljev tamburaški orkester in ženski zbor »Planinska roža«), so nas spet pozdravili socialistični mestni in okrajni uradniki: serif Al Benson, Max Raskin, alderman W. H. Tasch, alderman Seidel (bivši župan), Leo Krzicky, Walter Tolakowsky in drugi. Med gosti je bil tudi Severni Polo, bivši tajnik italijanske socialistične federacije, čigar kratki nagovor je na nas in na vse delegate in goste napravil globok vtis. Polo se je bavil z razmerami v Italiji, silovito je ožigosal Mussolinijeve črnosrajčnike in je pozival jugoslovanske socialiste, naj ne pozabijo na Gortana, Valenciča in na ostale primorske mučenike, ki jih je dodal fašistični režim vrsti mučnikov s sodrugom Giacomom Matteottijem.

Največji poklon nam je pa napravil rdeči Milwaukee v nedeljo popoldne, ko nas je mestna uprava povabila na ogled mesta in okolice v avto-koloni, ki jo je vodil mestni serif s. Benson. V koloni je bilo 35 avtomobilov in red avtomobilskega prometa je bil za ta čas ukinjen, to se pravi, da je moral ves promet obstati in dati prostor našim avtomobilom po ulicah, po katerih so se pomikali. Delegatje smo si ogledali vsa javna poslopja v mestu in okolici, krasna zabavišča in kopališča ob jezerskem bregu, bul-

varje in parke. Ker je bil lep dan in je bilo prebivalstvo večinoma na cesti, je na tisoče ljudi gledalo naš spreved avtomobilov. Seveda ne smemo pozabiti na gostoljubnost milwauških sodrugov in rojakov, ki so storili vse, da nam napravijo bivanje v njih rdeči občini čim prijetnejše.

Zboru samemu so predsedovali: prvega dne s. Filip Godina, drugega dne s. Donald J. Lotrich, tretjega dne pa s. John Olip. Zapisnikarja sta bila ss. Blaž Novak in Ana P. Krasna. O važnejših predmetih so referirali: o agitaciji in tisku s. Frank Zaitz, Charles Pogorelec, Josef Snaj in Anton Vičić; o delu in nalogah Prosvetne matice s. Pogorelec, Anton Garden, John Rak in Ivan Molek; o socialističnem gibanju s. Ana P. Krasna; o agitaciji med hrvaškimi in srbskimi delavci ss. Peter Kokotič in Miha Šošarič.

Zanimivost na tem zboru je vzbujalo večje število mladih delegatov iz tu rojene generacije, ki so pokazali veliko navdušenje za socialistično idejo. Dalje je bilo na tem zboru zelo veliko zanimanja za pridobitev čim večjega števila hrvaških delavcev v naše vrste. Navzoč je bil tudi Dušan Basič, ki je zastopal Jugoslovanski Prosvetni Savez.

Najživehnejša, celo burna, vendar stvarna je bila debata o prenosu glasila J. S. Z. tednika »Proletarec« v Cleveland ali Milwaukee.

Toda ostalo je zaenkrat še pri starem. Dolge so bile tudi debate o Prosvetni matici, o ženskem socialističnem gibanju in o agitaciji med mladino.

Sprejetih je bilo več važnih resolucij, tako glede priznanja Sovj. Rusije, o osvoboditvi Mooneya in Billingsa, o scottsborskimi zamorcih, o mnijah, o združništvu, o rudarjih v Kentučkiju in drugje, o podpornih organizacijah itd. Tudi pravila so bila spremenjena na več mestih. Najvažnejša od teh sprememb je nova točka, da dobi vsak klub nov odsek, ki bo vodil šolo o socializmu in o socialnih ter političnih vprašanjih po navodilih eksekutive in prosvetnega odseka.

Za prihodnji zbor Zveze so bila določena mesta Cleveland, Chicago in Canonsburg, Pa. Članstvo J. S. Z. bo s splošnim glasovanjem izbralo eno od teh mest.

Tako se gibljejo mi, jugoslovanski socialisti v deželi nekdanje »prosperity« v USA. P. R.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio welt«. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozzigasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Razno manufakturno blago, perilo, obleke za moške in dečke, pletenine etc. priporočila po jako nizki cenil tvrdka

KARL JANČIČ
Maribor, Aleksandrova c. 11

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,
Maribor, Glavni trg 14, proje Gosposka 9.

Pletenine, stezniki, tudi jenski in kosmetični predmeti, potrebine za otroke, nogavice, rokavice, rožna dela in krojaške potrebine.

FRANC ŠKOF,
Maribor, Aleksandrova cesta 23.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon šte. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg šte. 6.

Vloge obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.